

Kosten jongveeopfok berekenen met Jonkos

Wageningen UR Livestock Research, DLV, Wageningen UR Leerstoelgroep Bedrijfseconomie en de Universiteit Utrecht faculteit Diergeneeskunde hebben samen het rekenprogramma Jonkos ontwikkeld. Deze software brengt de kosten voor jongveeopfok in beeld. Er is een versie voor de melkveehouder en een voor de opfokker van jongvee gemaakt.

Aart Evers en Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research

De meeste melkveehouders fokken zelf een deel van hun vrouwelijk jongvee op tot vaars, een aantal besteedt dit werk uit aan een gespecialiseerd opfokbedrijf. Omdat de jongveeopfok is geïntegreerd in de bedrijfsvoering of elders plaatsvindt, hebben melkveehouders vaak weinig inzicht in de specifieke opfokkosten van een vaars. De aankoopkosten van een vaars van buiten het bedrijf zijn meestal wel bekend. Om veehouders inzicht te bieden in de kosten van hun jongveeopfok, is het rekenprogramma Jonkos ontwikkeld. Dit inzicht helpt om passende keuzes te maken bij de jongveeopfok of deze zelfs geheel uit te besteden.

Opbouw

Jonkos (zowel het programma voor melkvee-

bedrijven als jongveeopfokbedrijven) is zo opgebouwd, dat het met een beperkt aantal vragen in een hoofdscherm inzicht geeft in de kosten voor jongveeopfok. Door alleen het hoofdscherm in te vullen, rekent het programma vooral met 'normatieve waarden'. Wil een gebruiker van het programma afwijken van de normen of meer details invoeren, dan kan dat via subschermen. De subschermen zijn via hyperlinks (kopjes in het hoofdscherm) snel toegankelijk. In Figuur 1 is de opbouw van Jonkos weergegeven met een overzicht van de subschermen waarbinnen invoer van verdere details mogelijk is. De uitvoer staat ook in het hoofdscherm, zodat de gevolgen van een bepaalde keuze snel te zien zijn.

Kosten toerekenen

In het programma Jonkos worden alleen kosten meegenomen die specifiek aan jongveeopfok zijn toe te rekenen. Zo wordt bijvoorbeeld op basis van het rantsoen van kalveren en pinken bepaald wat de voederbehoefte van de jongveestapel is. Op basis hiervan wordt bij 'Jonkos melkvee' aan de hand van de productiecapaciteit van grond het aantal benodigde hectares gras en maïs berekend. Ook is het mogelijk aan te geven dat ruwvoer niet zelf wordt geteeld, maar wordt aangekocht. In dat geval wordt alleen het aantal benodigde hectares voor (eventueel) weiden berekend. Bij het jongveeopfokbedrijf wordt het aantal benodigde hectares niet berekend, maar opgevraagd. Op dit type bedrijven is er immers geen vermenging met melkkoeien, maar kan alle grond aan het jongvee worden toegerekend. Ook voor andere onderdelen zijn in Jonkos alleen de specifieke kosten aan jongvee toegerekend. Behalve betaalde kosten (zoals bijvoorbeeld krachtvoer, loonwerk of elektriciteit) rekent Jonkos ook berekende kosten mee, zoals rente,

afschrijving, uitvalsrisico en arbeid. Wil een gebruiker deze kosten niet meenemen, dan is het in de invoer mogelijk deze op 'o' te zetten of ze te verlagen.

Voorbeeldberekening

Voor een bedrijf met 100 koeien, 800.000 kg quotum, 56 stuks jongvee en eigen voerproductie is een voorbeeldberekening gemaakt met Jonkos melkvee. In Figuur 2 is de uitvoer weergegeven die in het hoofdscherm wordt geprojecteerd. Figuur 2 laat zien dat de totale opfokkosten per opgefokte vaars in het voorbeeld zijn ingeschat op bijna 1.900 euro exclusief btw. De berekende arbeid telt hierin mee. Telt deze niet mee, dan zijn de opfokkosten ruim 1.540 euro. Deze kosten zijn ook omgerekend per 100 kg melk (ruim 4,80 euro exclusief arbeid) en per dier per dag (1,95 euro exclusief arbeid).

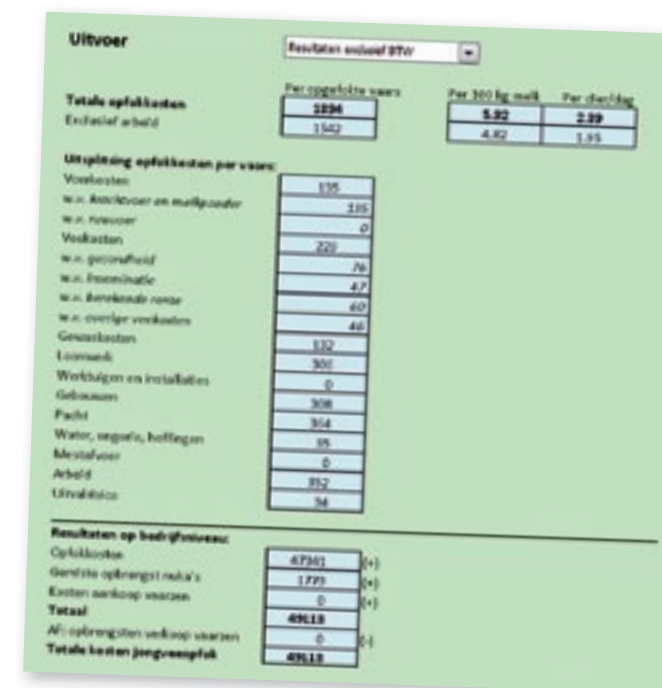
Onder de totalen staat in het tweede deel van de uitvoer een uitsplitsing van kosten. In dit voorbeeld zijn de kosten voor loonwerk, gebouwen, pacht en arbeid belangrijk, ze bedragen ieder meer dan 300 euro per opgefokte vaars. De veekosten komen uit op bijna 230 euro per opgefokte vaars. Omdat in dit voorbeeld het bedrijf zelf ruwvoer teelt, zijn de voerkosten per vaars slechts 135 euro. Bij aankopen van ruwvoer zullen deze voerkosten hoger zijn, maar ze zijn dan door minder grond, de gewaskosten en de kosten voor loonwerk en pacht lager. Aan het eind van de uitvoer zijn de kosten ook op bedrijfsniveau weergegeven en zijn ze gecorrigeerd voor gemiste opbrengsten van nuka's (die bij niet opfokken verkocht worden) en voor eventuele extra kosten of opbrengsten van aangekochte of verkochte vaarzen. Het programma rekent namelijk uit hoeveel vaarzen aangekocht of verkocht moeten worden, afhankelijk van het aantal aanwezige dieren en het gewenste aantal vaarzen per jaar. Het gewenste aantal op te fokken vaarzen per jaar wordt bij de invoer opgegeven. Voor het bedrijf met 100 koeien bedragen de kosten voor jongveeopfok in dit voorbeeld ruim 49.000 euro.

Dynamisch programma

Het programma Jonkos is tot stand gekomen met de inzichten voor jongveeopfok uit literatuur en uit de praktijk (onder andere KWIN, Handboek Melkveehouderij en praktijkgegevens van DLV Advies). De kennis over jongveeopfok wordt momenteel geactualiseerd, vooral op het gebied van voeding, gezondheidsrisico's en productie. In 2012 komt deze nieuwe kennis beschikbaar en vindt een aanpassing van het rekenprogramma Jonkos plaats.

Figuur 2

Resultaten 'Jonkos melkvee' voorbeeldbedrijf met 100 koeien.

VOEDERBEHOEFTE

Jonkos bepaalt op basis van het rantsoen van kalveren en pinken de voederbehoefte van de jongveestapel.

Zelf rekenen

Wilt u zelf berekenen wat de kosten van jongveeopfok op uw bedrijf zijn of wilt u strategieën met elkaar vergelijken, kijk dan op de onderstaande website en download Jonkos: www.verantwoordveehouderij.nl/Producten/Pzprojecten/Jongveeopfok/Jonkos/index.asp.

Figuur 1

Opbouw Jonkos.

